

Doris blir trakasserad av sin chef

Denna berättelse är en bearbetad version av en av våra intervjuer. Händelserna utspelar sig inte i Sverige, utan på en amerikansk arbetsplats. Jag har tagit med berättelsen därför att den ger en så levande bild av hur elakartade trakasserier kan se ut och hur de kan upplevas av den som blir utsatt för dem

---

Jag har jobbat i fastighetsförvaltningsbranschen sedan 1983. När jag hade kommit så långt jag kunde vad gäller förvaltning av bostäder (lägenheter, servicehem, ombyggnationer, byggprojekt, ledning av personal) bestämde jag mig för att prova något annat. Jag accepterade en lägre lön och position för att lära mig mer om förvaltning av kommersiella fastigheter. Jag ville ha allsidig erfarenhet inom fältet eftersom jag alltid haft tankar i bakhuvudet om att starta egen firma.

För två år sedan började jag som assisterande fastighetsförvaltare för ett stort fastighetsförvaltningsföretag. Fram tills dess hade jag jobbat på små företag. Under de första sex månaderna var jag mycket nöjd, jag kastade mig in i jobbet och lärde mig så mycket jag kunde. Företaget hade omkring 200 anställda, men de var fördelade på regionkontor runt om i regionen.

På mitt kontor fanns det två andra fastighetsförvaltare, Jonas och Lars, och en sekreterare, Lisa. Första dagen på jobbet sa Lisa till mig att hon bara en enda gång arbetat för en kvinna som hon hade gillat. I stort sett vägrar hon skriva ut brev åt mig, fast hon gör det åt de två manliga fastighetsförvaltarna. Jag bekymrade mig inte så mycket över det, jag skrev ut mina egna brev och försökte vinna över henne på min sida på andra sätt genom att vara snäll mot henne (gav henne blommor utan direkt anledning, gav henne presenter på hennes födelsedag och till helgerna, lånade ut pengar till henne när hon behövde det, etc.). Till denna dag är det enda hon gör för mig att arkivera handlingar.

Efter ungefär ett halvår var det ett stort företag som sa till mig att de verkligen gillade mitt sätt att sköta fastigheterna. De gjorde ett överraskningsbesök vid en fastighet jag förvaltade åt dem och var mycket nöjda med hur det såg ut och hyresgästerna var nöjda med mig, etc. De frågade om jag skulle vara intresserad av att förvalta två andra fastigheter åt dem.

Min direkta chef var under denna tid Lars, en man som är ungefär åtta år yngre än mig. Jag tyckte att han var mycket intelligent, kvick och lat (han ringer sällan tillbaka när någon sökt honom och ägnar en stor del av arbetsdagen till att spela kortspel på sin dator). När de två fastigheterna nämndes för mig (som vi sedan aldrig fick) ringde jag vår regionchef för en telefonkonferens för att diskutera uppdraget, eftersom vår VD har instruerat oss att göra så.

När Lars kom in på mitt rum senare och hörde oss tala om detta var han rasande för att jag inte inkluderat honom. Jag skulle gjort det om det varit möjligt, men det gick inte vid den tidpunkten.

Efter detta gjorde han min tillvaro till ett helvete. Han öste skällsord över mig inför andra (t.ex. "du är en jävla idiot"), gav mig felaktiga svar på frågor om vår verksamhet eller också inga svar alls. Budgeteringen fungerar helt annorlunda för affärsfastigheter jämfört med bostadsfastigheter men han sa att eftersom jag var så smart så kunde jag räkna ut hur man skulle göra själv. Jag kunde inte återuppfinna hjulet på så kort tid, vilket ledde till att mina budgetar blev försenade. Han kunde också slänga saker från sitt skrivbord mot mig när han var riktigt arg.

Efter att jag jobbat på företaget i tio månader meddelade han mig att han slutligen lyckats skaffa fram en arbetsbeskrivning åt mig och bjöd in mig att ställa alla frågor jag hade. Efter att ha gått igenom arbetsbeskrivningen och ha låtit mig ställa frågor kom han tillbaka två timmar senare och sa att det var en prestationsutvärdering. Han hade listat varenda en av mina frågor som ett negativt exempel som visade att jag inte visste vad jag sysslade med. Jag frågade honom varför han gjorde så och mitt framför de andra på vårt kontor sa han till mig att om han inte kunde knulla mig så var jag inte till någon nytta för honom och så skrattade han. Jag blev till slut förbannad.

Jag tog mig en del tid att tänka igenom situationen, eller rättare sagt jag var besatt och plågad av vad jag skulle ta mig till eftersom jag aldrig varit med om något liknande förut. Jag har alltid avancerat snabbt i företag och alltid kommit bra överens med andra. Jag var också mitt inne i en period med mycket oro och stress av andra skäl i mitt privatliv och började gå i samtal hos en psykolog. Jag kände det som om jag plötsligt inte hade någon kontroll alls över någonting i mitt liv. Jag kunde inte göra något rätt på mitt jobb.

Allt jag gjorde rapporterades på något sätt. Jag bad Lisa att faxa något en gång när jag var ute på uppdrag och hon vägrade. Jag samlade mod att fråga henne om hon hade vägrat om det var någon av de två männen på kontoret som hade bett henne. Jag blev tillsagd att jag gjorde henne upprörd.

En gång när sekreteraren sorterade posten tittade jag på ett reklambrev som var adresserat till regionchefen (jag öppnade ingenting, jag bara tog upp det och sa att det här ser intressant ut och lade sedan ifrån mig det igen). Det handlade om ett seminarium som skulle äga rum senare. Linda berättade för regionchefen att jag tittat på hans post, varpå han informerade mig om att detta var en brottslig handling och att han skulle låta det passera för denna gång men att han skulle rapportera mig om jag någonsin vidrörde hans post igen.

Det finns ingen på kontoret som jag kan vända mig till eftersom jag bevakas noga. När vi satt i bås (vi har flyttat sedan dess) fick jag höra att jag talade i telefon för mycket. Eftersom jag har långt till jobbet, en timmas resväg, och eftersom jag har väldigt få vänner i staden så tyckte jag det var underligt. De andra pratade alla med sina makar, barn och vänner under dagen. Jag hade sällan privata samtal.

Ibland när jag besöker en av mina fastigheter dyker plötsligt Lars upp, jag antar för att se om jag är där jag sagt att jag ska vara. Detta kommer från en man som försvinner i timmar och ingen vet var han är. Han åkte på semester förra året och hade inte skrivit några avtal med snöröjare för en del av sina fastigheter. Vi hade två ymniga snöfall, då räddade Lisa och regionchefen situationen för honom. De hade alla arbetat tillsammans i ungefär fem år innan jag började på företaget. Jag tvivlar inte ett ögonblick på att om jag hade gjort något i den stilen så skulle det varit en anledning att ge mig sparken.

Jag sa till Lars att det kändes som om jag inte passade ihop med dem och han svarade att jag hade rätt. Jag var en "dom" och de var ett "vi" och detta skulle aldrig förändras.

Efter att ha skrivit ihop ungefär fem sidor om vad som hade hänt satte jag mig ner med en nära vän till mig som jobbar med personalfrågor. Hon tog bort allt känslomässigt från min text och det blev kvar en sida. Den sidan formulerade vad företaget förväntade sig av mig och vad jag, som anställd, hade rätt att förvänta mig av företaget. Jag pratade med VDn för företaget och han i sin tur hänvisade mig till personalchefen (som var nyanställd vid den tidpunkten). De skickade Lars på en kurs om trakasserier och sedan fick alla fastighetsförvaltarna gå igenom ett träningsprogram kring mobbning. Fastän konflikten inte längre tar sig de former den gjorde förut (jag får raka svar, ingen använder skällsord) så är jag en ovälkommen medlem av ett fyrapersonerskontor. Det kan gå tre dagar utan att någon på kontoret tilltalar mig. Det är helt klart för mig att det hänger samman med att jag rapporterade min chefs oacceptabla beteende.

Eftersom jag är utåtvänd och väldigt social är det ibland svårt för mig att komma in på kontoret och alla tittar åt andra hållet utan att säga ett ord. Jag kan gå fram till dessa tre medan de skrattar och pratar med varandra och alla tre vänder om och går sin väg. Ändå så går det ganska bra individuellt. Det påminner mig nästan om grundskolan när man valde ut en person som man inte pratade med och alla viskade till en att jag spelar bara med i spelet men egentligen är jag din vän.

Jag har bett om att få bli förflyttad men efter ett år så har ännu inget jobb blivit ledigt. Jag har fortfarande en del nära kontakter med folk på företag som jag jobbat på tidigare, från ägarna till kollegor och sekreterare. Det har aldrig tidigare hänt att folk har tyckt så väldigt illa om mig.

Företaget har sedan gjort en omstrukturering, och jag har inte längre Lars som chef. Nu har jag i stället hans bästa kompis Jonas som chef. Men min förre chef Lars har en så stark personlighet att det fortfarande är han som är den drivande kraften på vårt kontor. Jag ser honom som skolgårdens översittare nr. 1. Han vet vem han ska vara vänlig mot på de högre nivåerna och vem han kan köra med under honom. Min bonus hölls inne i sju månader på grund av honom.

Vi hade en storm här förra hösten. Jag sa åt min chef att om vi fick det regn som meteorologerna hade förutspått nästa dag så skulle jag arbeta från hemmet eftersom jag hade en timmas resväg. Jag informerade också sekreteraren. Han sa att det var OK, om de bara kunde nå mig om det behövdes. När jag kom tillbaka på måndagen kallade Jonas in mig på sitt rum och frågade mig var jag hade varit på fredagen. Jag berättade för honom var jag hade varit att jag hade gjort upp det med min chef och med sekreteraren. Han talade om för mig att han nu var min chef, att han inte godkände det jag hade gjort och att jag nu måste ta ut en semesterdag. Jag sa åt honom att det var OK, men om de ändrar spelets regler så borde de verkligen tala om det för de berörda.

Just nu är jag sjukskriven. Jag har haft ett problem med min nacke i nästan trettio år och var tvungen att operera ett par kottor i nacken. Jag har varit sjukskriven i två månader nu och hoppas kunna börja jobba igen snart. Mina kollegor har inte ens skickat ett kort till mig, men företaget sände en blombukett. Jag skickade in min reseräkning och fick tillbaka ett meddelande

på telefonsvararen från Jonas att jag var sjukskriven och inte skulle göra något som hade med jobbet att göra. Meddelandet innehöll inte ens ett "Vi hoppas att du mår bättre nu" eller något i den stilen. Jag är inte ute efter att vinna någon popularitetstävling eller så, jag vill bara behandlas med lite av den respekt och värdighet som jag har sett dem visa andra.

Några dagar innan min operation hade jag ett möte med Jonas och Lars. Lars sa till mig att jag hade verkat okoncentrerad på sista tiden. Jag tittade förvånat på honom och påminde honom om mitt allvarliga hälsoproblem och vad jag hade hunnit med och inte hunnit med tills nu. Han såg irriterad ut och sa: "Det är precis det här jag pratar om: Jag säger till dig att du är okoncentrerad och du sätter igång att prata om din hälsa."

Det var sällan som jag sa något om mina hälsoproblem eftersom de hade gjort klart att de inte var intresserade av mig och mina hälsoproblem. Jag har bara informerat dem om att jag hade problem med nacken, ibland bett dem lyfta något åt mig, samt talat om att jag ska opereras i ryggraden (borde inte DET ha sagt dem någonting?? Eller kanske de olika stödkragar som läkaren gav mig?). Jag stod inte ständigt där och klagade.

Flera av fastighetsmäklarna har sagt till mig att de talat om för VDN för mitt företag hur mycket de uppskattar att jobba med mig: Jag har alltid svar på deras och deras klienters frågor. Jag löste problem och hörde mig alltid för hos dem om det fanns något mer jag kunde göra. Olyckligtvis sa de det i Lars närvaro. Det var då han tyckte att han skulle sitta ned med mig och Jonas för att säga åt mig att jag var okoncentrerad. Sedan jag blev sjukskriven har jag undrat vad som ens gav honom rätten att göra det eftersom han inte längre är min chef.

Under tiden jag varit hemma fick jag en kopia på en glödande rekommendation från en bank jag jobbade för – VDN för mitt företag sände den till mig. Igår ringde en ägare till ett affärscentrum hem till mig. Han var mycket vänlig, frågade mig hur jag mådde, etc. Sedan frågade han mig rakt på sak om jag skulle komma tillbaka till jobbet och i så fall när. Han sa till mig att han var mycket missnöjd med den service han fått sedan jag försvann. Lars är den som har hand om mina fastigheter medan jag är sjukskriven. Jag sa till fastighetsägaren att om han verkligen var så missnöjd skulle han vända sig till VDN för företaget, oberoende av när jag skulle komma tillbaka.

I rättvisans namn måste jag säga att en av mäklarna ringde strax efter nyår för att höra hur jag mår. Hon sa att ingen på mitt kontor verkade veta något om hur det går för mig. Efter det meddelande jag fick på telefonsvararen hade jag inte ringt mitt kontor alls. Jag skickade ett par e-mail till dem, till VDN och till personalchefen för att informera dem om läget och om att det ännu inte fanns något datum när läkarna trodde jag skulle kunna börja jobba igen. Nu efter nyår ringde jag, bara för att säga hej och höra hur helgerna varit. De verkade uppriktigt glada att höra av mig, och Lars sa att de velat ringa men att de inte hade tillåtelse att göra det. Jag fick sedan höra av intendenten, som jag litar på, att det hade skickats ut ett e-mail som sa att jag skulle genomgå en stor operation, och inte fick störas på något sätt. Hon sa att det var välformulerat och välment.

Jag gillar mitt jobb. Jag lär mig mycket och jag är inte fastklistrad vid mina kollegor på kontoret. Därför kan jag inte säga att det genomgående är ett otrevligt ställe att jobba på. Jag tänker stanna där åtminstone ett år till och sedan bestämma vad jag ska göra. Det är ett välrenommerat företag och de betalar för fortbildning, så det är inte så illa.

Så, i ett nötskal, jag är inte helt olycklig och inte helt lycklig med mitt jobb. Jag gjorde det bästa jag kunde av konflikten under förra året. Jag gjorde något åt det, men jag blev kontorets piranha genom att göra det. Skulle jag göra samma sak en gång till? Ja. Jag skulle förmodligen hävdad mig mer från början, eftersom de verkar respektera det mer.

Jag har varit borta från jobbet två månader nu. Även om mesta tiden har gått åt till rekonvalescens så har jag haft tid att tänka efter, nästan att göra om mig själv. Jag har testat några av mina "nya" metoder på vänner och kära och funnit att de fungerar. Jag lär mig rida ut stormen.

Lars är en utåtriktad mycket intelligent man. Han är gift med en barnläkare och de har två barn, ett i lågstadiet och ett i förskolan. Familjen betyder mycket för Lars. Det är han som ser till att de blir klara på morgonen, han kör dem till skolan och förskolan, hämtar dem och stannar hemma med dem när de är sjuka. Han har en speciell humor, men kan också vara lynnig och elak. Han spelar ett datakortspel en stor del av dagen med andra kollegor över nätverket. Han spelar det medan han talar med klienter i telefon och även när hans "underlydande" är inne på hans rum. Hans sätt har skapat trubbel åt honom inte bara med mig utan också med andra. Det är rätt lyhört på kontoret och jag har hört Jonas prata med honom flera gånger om hur olika personer utanför företaget retat sig på honom. Detta brukar inte nå fram till VDn. Lisa klagar ofta över att hon inte kan få tag i Lars. Han har en tendens att försvinna, och senare talar han om att han spelat golf någonstans eller att ett av hans barn haft en uppvisning i skolan. Fastighetsförvaltare är i tjänst 24 timmar om dygnet, så ingen skulle förebrå honom för att han gjorde detta. Saken är att det måste vara möjligt att nå honom om något händer.

Lisa är en perfektionist, hon kan hålla på i timmar för att få något att bli perfekt. Hennes älsklingsfras är: "det där är inte mitt jobb." När ingen av de båda männen är där kan hon vara vänlig mot mig och t.o.m. diskutera sina problem med barn och äktenskap med mig. Ibland klagar hon över de två fastighetsförvaltarna till mig, fast inget utöver det vanliga. En gång bad hon om ursäkt för att hon varit irriterad ett par dagar. Hon sa att hon hade haft problem hemma och att hon tagit ut det på mig. Jag kände mig verkligen dum, för jag hade inte märkt någon skillnad. Det var då jag lärde mig att inte ta allt personligt. Ibland är folk på dåligt humör. Jag är bara inte van att alla är på dåligt humör varje dag.

Lisa har hela tiden vägrat skriva ut dikterade brev. En gång försökte jag, på Lars anmodan, diktera ett brev på band. Lisa hörde mig göra det, stack in huvudet i mitt rum och sa "Jag hoppas du inte gör det jag tror att du gör." Jag sa till henne att jag var överhopad med jobb och behövde hjälp med en del korrespondens. Hon skrev ut brevet ord för ord, som jag hade dikterat det. Jag var van vid att sekreteraren snyggas till ordalydelsen, men följer innehållet. Jag var tvungen att redigera brevet själv, vilket betydde att jag lika gärna kunnat gjort alltihop själv. Jag sa åt Lars en dag att vi behövde mer hjälp med sekreteraruppgifter. Han tog mig vid armen och drog iväg mig till Lisas skrivbord och sa med hög röst medan han klämde mig i armen: "Doris, detta är Lisa, Lisa, detta är Doris. Lisa är vår sekreterare. Om du behöver hjälp, vänd dig till henne, inte till mig."

Det hjälpte inte precis. Så snart Lars hade gått tog Lisa med mig ut och sa att hon brydde sig inte om var jag hade jobbat förut eller vad jag gjorde. Hon sa att hon jobbade inte för mig och att hon bara tog order från Lars och Jonas. Eftersom Lars och Jonas inte är särskilt intresserade av att samarbeta med

mig och tror att jag avsiktligt sårat Lisa så har jag helt enkelt fortsatt skriva mina brev hemma och ta med dem på diskett när det var nödvändigt. Jag tror att enda skälet till att Lisa arkiverar papper åt mig är att hon då kan hålla koll på vad jag gör.

Lars retade mig ofta genom att komma in i mitt rum, fråga vem jag pratade i telefon med och säga till mig att lägga på. Han gjorde det med tillräckligt hög röst för att den andre skulle höra alltihop. Och det handlade inte om privatsamtal. Han gjorde det inte när det var chefer eller uppdragsgivare jag pratade med, bara om det var hyresgäster eller entreprenörer.

Vid ett tillfälle hade vi ett rörbrott i en vattenledning i en fastighet. Lars fick mig att tillbringa fyra dagar vid fastigheten, skrikandes åt mig över mobiltelefonen. Hyresgäster, entreprenörer, reparatörer kunde höra honom svära åt mig. Jag ville stänga av vattnet på natten och genomföra reparationerna medan affärerna var stängda. Lars ville att det skulle göras på dagtid för att det skulle bli billigare. Det skulle ha påverkat fem restauranger, två skönhetssalonger och en livsmedelsbutik. Jag var tvungen att ta dit fyra olika rörmontörer som alla sa samma sak. När det var över tyckte Lars att det var lustigt att jag slösat bort så mycket tid med att följa hans instruktioner, han mixtrade med mitt huvud, som han sa. En liknande incident inträffade på ett affärscenter där vi hade ett problem med avloppet. Åter fick jag tillbringa flera dagar på fastigheten. Lars hade mig att ringa att visst företag för att göra reparationen men gillade inte montören och vägrade därför prata med honom direkt. Allt som montören sa till mig ifrågasattes och förlöjligades av Lars, men han vägrade prata direkt med montören. Han njöt av att slösa bort min tid och tyckte efteråt att det var komiskt.

Min dotter blev en lokal kändis efter att ha organiserat en insamling till ett flyktingläger. Jag tog med en av ca. 30 tidningsartiklar om henne för att visa den förde andra. Lars sa åt mig att ingen på företaget var intresserad av mig eller min familj och att jag inte skulle göra om tilltaget.

Min bror är musiker och jag bjöd in ett antal arbetskamrater att komma och lyssna på en konsert med honom. Sex av dem sa att de skulle komma. Senare fick jag höra att Lars sagt åt dem att de inte fick gå dit. Det första som hände på måndag morgon efter konserten var att Lars kom rakt fram till mig och frågade hur många från kontoret som hade kommit på konserten. Jag talade om för honom att ingen kommit, varpå han skrattade länge och väl.

Jag kom till en punkt när jag bara grät. Jag har jobbat sedan jag var 17 och har för det mesta försökt göra det som överordnade säger att jag ska göra. Om jag inte förstått riktigt så frågar jag. Lars sa att jag frågade för mycket, senare att jag inte frågade tillräckligt. Han sa också åt mig att jag gjorde för mycket åt fastighetsägarna, och sedan att jag inte gjorde tillräckligt för samma ägare. Jag har blivit instruerad att ta hand om problem som Lars skapade för flera år sedan när han hade hand om fastigheten, och det har tagit mig månader att reda ut dem. Lars säger att jag borde kunnat reda ut alltihop på en halvtimme, men det var omöjligt eftersom jag inte visste hur problemet uppstått. Under hela den tid jag varit här, nästan två år, är det aldrig någon som sagt "Det fixade du bra" eller "Grattis till att du säkrade det där nya uppdraget". Jag får bara reprimander, inte tillräckligt starka för att leda till formella anmärkningar, bara tillräckligt för att få mig att känna mig oväkommen.

Personalchefen försäkrade mig att ingen får tala till någon annan på det sättet inom företaget. Lars fick en personlig träning i trakasserifrågor och sedan kom

ett par jurister och höll ett seminarium om mobbning med alla fastighets förvaltarna. Därefter fick Lars veta att han kommer att ha ögonen på sig den närmaste tiden framöver. Efter detta har de direkta förolämpningarna upphört. Han sköter sitt, håller ett öga på mig och pekar ut alla misstag jag gör (i artig ton). Jag vet att han upprättat en lista över alla mina brister och misstag. Hans strategi är väl att så tvivel om min kompetens hos mina överordnade, utan att göra något öppet.

När min läkare gav klartecken att jag kunde återvända till jobbet bestämde jag mig för att säga upp mig. Jag kan inte upprätthålla min självrespekt om jag stannar där. Jag har ett par kontakter som kanske kan ge mig ett nytt jobb.

Stäng fönstret

Jordan, T. (2002), <http://arbetsplatskonflikt.av.gu.se>, Institutionen för arbetsvetenskap, Göteborgs universitet.